

Finansdepartementet
postmottak@fin.dep.no

Vår dato 05.04.2016
Deres dato
Vår referanse
Deres referanse

Innspill om produktivitetskommisjonen

Sjømat Norge viser til Produktivitetskommisjonens rapport som er sendt på høring. Vi er den største organisasjonen for sjømatbedrifter og representerer derfor en næring i vekst. Sjømat Norge er en landsforening i NHO og vi har også gitt innspill via NHO.

Produktivitetutvikling

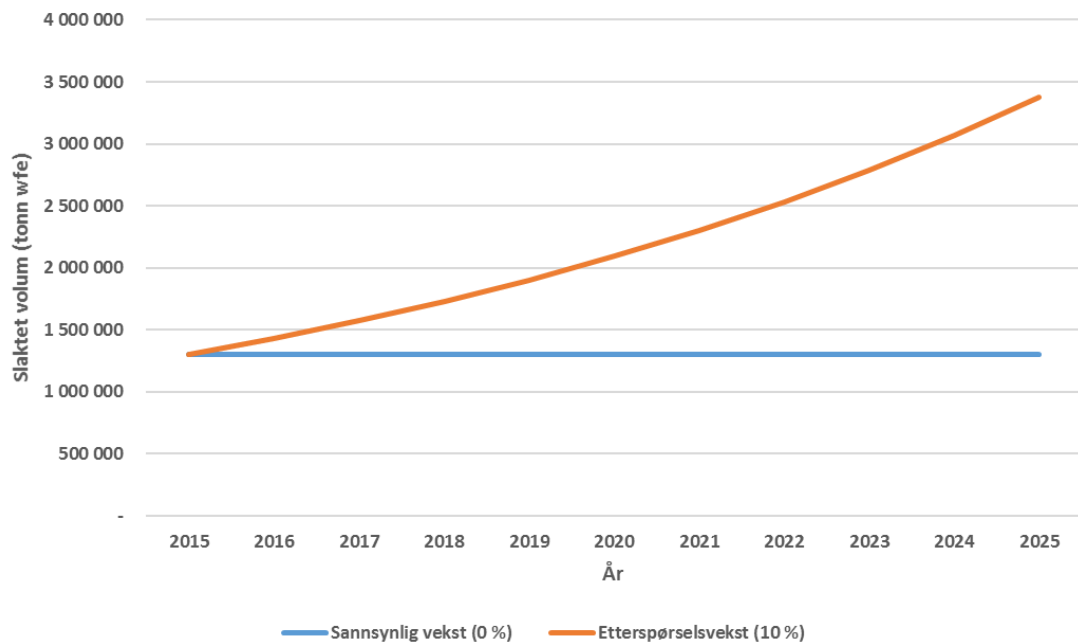
Det har vært lav produktivetsvekst i norsk næringsliv siden 2005, med ett betydelig unntak – sjømatnæringen. Den største veksten har vært innen havbruk og noe av det særegne ved havbruk er at næringen står for stor verdiskaping og sysselsetting også utenfor kjernevirksomheten. En gjennomsnittlig havbrukslokalitet som er i produksjon skaper totalt 42 årsverk i egne og omkringliggende næringer. Slik kan også kommuner som knapt har lakseanlegg i sine farvann likevel ha mange arbeidsplasser i leverandørindustrien.

De naturgitte fortrinnene vi har i Norge for høsting og produksjon av sjømat innebærer et fortsatt stort potensial for verdiskaping. Samtidig har næringen over år vist stor innovasjonskraft parallelt med at etterspørselen etter sjømat har vært stor globalt. Sjømatkonsumet har økt kraftig i flere tiår, noe som ikke hadde vært mulig uten havbruk. Eksporten av sjømat fra Norge har tidoblet seg de siste ti årene og leverandørindustrien til sjømatnæringen har også tidoblet seg i samme periode. Norske leverandørbedrifter har vært sentrale i utviklingen av norsk sjømatnæring og er samtidig sentrale aktører på det internasjonale markedet. Norsk kompetanse og teknologi er en betydelig faktor for vekst i sjømatproduksjonen i andre land.

Veksten i havbruksnæringen har kommet til tross for at det tilnærmet ikke har blitt tilrettelagt for vekst fra myndighetenes side, og siden 2012 har det ikke vært noe økning produksjonsvolum (se figur 1). Det er heller ikke ventet noe vekst de neste årene. Produktivetsveksten har vært en forutsetning for å være konkurransedyktig. Uten produktivetsveksten ville vi hatt en kostnadsvekst som ville medført vesentlig høyere produksjonskostnader enn næringen har i dag. En svært moderat produksjonsvekst, samtidig som etterspørselen etter laks øker, medfører et gap mellom den potensielle markedsutviklingen og den som kan realiseres på minst 8,5 % per år. Som en konsekvens av dette vil Norge i 2025 gå glipp at et marked tilsvarende en førstehåndsomsetning på 90 milliarder per år, forutsatt et forsiktig estimat på førstehåndspris på kr. 43,- pr kg (se figur 2). Med en mer offensiv næringspolitikk vil vi kunne se en betydelig høyere produktivetsvekst, med de positive konsekvensene dette har for annen næringsaktivitet, sysselsetting og verdiskaping.

Figur 1: Utvikling i slaktet kvantum av laks og ørret i perioden 1971 – 2016. Kilde: Sjømat Norge.

Figur 2: Illustrasjon som viser hvilke inntekter Norge kan gå glipp av hvis myndighetene ikke legger til rette for vekst i havbruksnæringen. Figuren viser en differanse på 1 800 000 tonn og med en salgspris på kr 43,- vil det medføre tapt salgsværdi på 90 mrd kroner pr år i 2025. Kilde: Sjømat Norge.

Sentrale kunnskapsmiljøer trekker frem et enormt potensiale i videreutvikling av sjømatnæringen i Norge. Norges posisjon som sjømatnasjon på det globale markedet kan styrkes ytterligere og vi kan ta mer ansvar for å øke mattilførselen og styrke matsikkerheten i en verden med stor befolkningsvekst. Sjømat Norge er derfor opptatt av at vi skal videreutvikle de ressursbaserte næringene ved kunnskapsbasert utvikling. Norge må også fremover basere mye av inntektene på de naturressursene vi har og sjømatnæringen er nettopp basert på kunnskap hvor en utnytter ressursene vi har. Det kunnskapsbaserte næringslivet må innrettes slik at vi får mer verdiskaping av de ressursbaserte næringene.

Kunnskapsbaserte og samfunnsøkonomiske rammebetingelser

Vi er enige med Produktivitetskommissjonen i at grunnleggende forutsetninger for økt produktivitet er kunnskap, infrastruktur og rammebetingelser for næringslivet. Det må være en høyere vektlegging av produktivitet og samfunnsøkonomisk lønnsomhet når rammebetingelsen for norsk næringsliv utformes. For sjømatnæringen sin del betyr det at en må se på hva som er samfunnsøkonomisk lønnsomt for å få mest mulig verdiskaping av de ressursene vi høster og produserer i havet. Dette innebærer at det må legges rammebetingelser som sikrer at alle ressurser bringes til land og at vi kan få en større grad av bearbeiding i Norge slik at vi kan ha økt verdiskaping også av restråstoffene. Vi ønsker i den sammenhengen i vise til NHOs nylig fremlagte innspill til regjeringens bioøkonomistrategi og at det er behov for å styrke markedsadgangen for norske sjømatprodukter.

Det er samtidig viktig å påpeke at det er behov for modernisering av rammevilkårene innenfor fangstbasert sektor. Dette er påpekt både av Produktivitetskommissjonen og mer spesifikt i NOU 2014:16 Sjømatindustrien. Stortinget har i behandlingen av Stortingsmelding nr. 10 (2015-2016) En konkurransekraftig sjømatindustri tatt forsiktige skritt i retning av en slik modernisering. Hvis målene skal innfris bør dette arbeidet videreføres i de kommende årene. Dette innebærer bl.a. at fisk fanget på norske kvoter skal tilbys norsk fiskeindustri og at fiskeindustrien får moderne og industrielle rammevilkår som sikrer forutsigbar råstofftilgang og lønnsomhet. Politikken må utformes med et tydelig verdikjedeperspektiv, og ambisjonen bør være færre detaljreguleringer. Det må også sikres lik investeringsadgang for alle aktører i sjømatnæringen og at omsetningssystemet er balansert, legitimt og effektivt.

Havbruksnæringen må sikres en forutsigbar vekst gjennom omforente kriterier som definerer et akseptabelt miljømessig fotavtrykk. Det må settes av tilstrekkelig med arealer for sjømatproduksjon i fjordene, kystnært og lengre til havs. Tilgang på gode sjølokaliteter, og nødvendig landareal for blant annet settefiskproduksjon, er en forutsetning for liten miljøpåvirkning og optimale produksjonsforhold. Mer av offentlige FoU-midler må øremerkes prosjekter som legger til rette for videre utvikling og kommersialisering av biologiske og tekniske løsninger som sikrer bærekraftig vekst i næringen. Videreutvikling av dagens teknologiplattform må stå sentralt i arbeidet sammen med utvikling av nye løsninger. Kravene myndighetene stiller til næringen må være teknologinøytrale.

Vi støtter kommisjonens påpekning om at vi må ha et skattesystem som fremmer arbeidsinnsats og næringslivsinvesteringer.

Automatisering, robotisering og digitalisering

Vi støtter kommisjonen fokus på automatisering, robotisering og digitalisering. For å få ytterligere lønnsomhet og produktivitet i sjømatnæringen er dette sentrale områder. Økt bearbeiding av ressursene i Norge må baseres på økt grad av automatisering og robotisering. Dette krever en satsing fra myndighetens side på FoU og innovasjon, men også på rammebetingelser for næringen som gjør at bedriftene har økonomi til å investere i denne teknologien. Det må legges mer til rette for innovasjon og risikoavlastningsordninger. Det meste av innovasjon og utvikling skjer i eksisterende bedrifter og mer av insentivene for innovasjon må rettes inn mot eksisterende bedrifter.

Kunnskapsbasert, effektiv og enklere forvaltning

Sjømatnæringen understreker behovet for en mer kunnskapsbasert, effektiv og enklere forvaltning. Det må legges til rette for bedre samhandling i forvaltningsutøvelse og integrert tjenesteproduksjon mellom ulike sektorer og forvaltningsnivåer. Regelverket og sektormyndighetene skal være en ressurs for en optimal videreutvikling av næringen – målsetningen må være at forvaltningen ikke skal være kostnadsdrivende eller konkurransevridende. Det bør derfor gjennomføres strukturelle endringer av det kommunale og regionale forvaltningsnivået for å sikre best mulig samsvar i samhandlingen mellom forvaltningsnivåene.

Med vennlig hilsen

Geir Ove Ystmark
Adm. Direktør
(sign.)

Aina Valland (sign.)
Dir. næringsutvikling og samfunnskontakt